

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
ELEANOR SHARPSTON
prezentate la 26 iulie 2017¹

Cauza C-557/15

**Comisia Europeană
împotriva**

Republicii Malta

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Conservarea păsărilor sălbatice – Directiva 2009/147/CE – Regim derogatoriu care permite capturarea anumitor specii de păsări cântătoare”

1. În prezenta acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, Comisia susține că legislația malteză care permite capturarea a șapte specii de cinteze sălbatice² contravine Directivei 2009/147/CE (denumită în continuare „Directiva privind păsările sălbatice”) ³ și că normele naționale în cauză nu intră în domeniul de aplicare al derogării prevăzute la articolul 9 alineatul (1) din această directivă, care permite ca anumite specii să fie capturate în anumite cazuri. Astfel cum a solicitat Curtea, ne vom limita în prezentele concluzii doar la examinarea modului de interpretare a condiției „nu există altă soluție satisfăcătoare” și a expresiei „utilizare judicioasă” din cuprinsul articolului 9 alineatul (1) litera (c), care ridică o problemă nouă de drept.

Directiva privind păsările sălbatice

2. Considerentele (3)-(5), (7) și (12) prevăd:

„(3) Se constată o scădere, uneori chiar foarte rapidă, a efectivului dintr-un mare număr de specii de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre. Acest declin reprezintă o amenințare gravă pentru conservarea mediului natural, în special din cauza echilibrelor biologice care sunt astfel amenințate.

(4) Speciile de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre sunt în majoritate specii migratoare. Astfel de specii constituie un patrimoniu comun și protecția eficientă a păsărilor este o problemă transfrontalieră tipică legată de mediu, care implică responsabilități comune.

¹ Limba originală: engleza.

² Și anume: cintează (*Fringilla coelebs*), cânepar (*Carduelis cannabina*), sticlete (*Carduelis carduelis*), florinte (*Carduelis chloris*), botgros (*Coccothraustes coccothraustes*), cânăraș (*Serinus serinus*) și scatiu (*Carduelis spinus*). În prezentele concluzii, le vom denumi în mod colectiv „cele șapte specii”.

³ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 2010, L 20, p. 7). Această directivă codifică Directiva 79/409/CEE a Consiliului din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 1979, L 103, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 77), cu modificările ulterioare – directivă care era în vigoare atunci când au fost convenite condițiile aderării Maltei la Uniunea Europeană și au fost formulate derogările temporare din anexa XI la Actul de aderare (a se vedea punctul 26 de mai jos).

(5) Este necesar să se asigure conservarea speciilor de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre, în vederea îndeplinirii obiectivelor [Uniunii] privind îmbunătățirea condițiilor de viață și dezvoltarea durabilă.

[...]

(7) Prin conservare se urmărește protecția și gestionarea pe termen lung a resurselor naturale ca parte integrantă a patrimoniului popoarelor europene. [...]

[...]

(12) În funcție de importanța care poate fi acordată unor situații specifice, trebuie să se prevadă posibilitatea acordării de derogări în anumite condiții și sub rezerva monitorizării de către Comisie.”

3. Articolul 1 prevede că directiva „se referă la conservarea tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care este aplicabil tratatul” și că „Directiva reglementează protejarea, gestionarea și controlul asupra acestor specii și stabilește normele pentru exploatarea acestora”.

4. Articolul 2 prevede că „statele membre iau măsurile necesare pentru a menține populația speciilor menționate la articolul 1 la un nivel care să îndeplinească condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv”.

5. Articolul 5 prevede următoarele:

„Fără a se aduce atingere articolelor 7 și 9, statele membre iau măsurile impuse pentru a stabili un sistem de protecție pentru toate speciile de păsări menționate la articolul 1, interzicând în special următoarele:

(a) omorârea sau capturarea deliberată a speciilor respective, indiferent de metoda utilizată;

[...]

(e) ținerea în captivitate a păsărilor din specii a căror vânare și capturare este interzisă.”

6. În privința vânării, a capturării sau a omorârii păsărilor care intră sub incidența Directivei privind păsările sălbatice, articolul 8 interzice „utilizarea oricărui mijloc, sisteme sau metode folosite pentru capturarea sau omorârea pe scară largă sau neselectivă a păsărilor sau care pot produce dispariția pe plan local a unei specii, în special a uneia dintre speciile menționate în anexa IV litera (a)”.

7. Unul dintre mijloacele, sistemele sau metodele interzise prevăzute în anexa IV litera (a) a patra liniuță este utilizarea de „plase, capcane, momeli otrăvite sau tranchilizante”.

8. Articolul 9 alineatul (1) prevede următoarele:

„(1) Statele membre pot aplica derogări de la prevederile articolelor 5-8, în cazul în care nu există altă soluție satisfăcătoare, din următoarele motive:

(a)

– în interesul siguranței și sănătății publice;

- în interesul securității aeriene;
 - pentru a preveni daune considerabile asupra recoltelor, șeptelului, pădurilor, pescăriilor și apelor;
 - pentru protecția florei și faunei;
- (b) în scopul cercetării și învățământului, repopulării sau reintroducerii, precum și creșterii în legătură cu aceste acțiuni;
- (c) pentru a permite, în condiții strict controlate și pe bază selectivă, capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase ale anumitor păsări în număr mic.”

9. În conformitate cu articolul 9 alineatul (2), derogările de la articolul 9 alineatul (1) trebuie să specifice următoarele:

„(a) speciile care fac obiectul derogărilor;

(b) mijloacele, sistemele sau metodele autorizate pentru capturare sau sacrificare;

(c) condițiile de risc și circumstanțele de timp și spațiu sub rezerva cărora pot fi acordate astfel de derogări;

(d) autoritatea împuternicită să declare că sunt îndeplinite condițiile impuse și să decidă mijloacele, sistemele sau metodele care pot fi utilizate, în ce limite și de către cine;

(e) controalele care trebuie efectuate.”

10. Articolul 9 alineatul (3) prevede obligația statelor membre de a transmite Comisiei un raport anual cu privire la punerea în aplicare a articolului 9 alineatele (1) și (2).

11. Articolul 9 alineatul (4) stabilește în sarcina Comisiei, pe baza informațiilor pe care le deține și, în special, pe baza informațiilor care îi sunt comunicate în temeiul articolului 9 alineatul (3), următoarele: „se asigură permanent că derogările menționate la [articolul 9 alineatul (1)] nu produc consecințe incompatibile cu prezenta directivă”. Comisia are obligația de a lua „măsurile necesare” în acest scop.

Dreptul național

Avizul juridic 253 din 2014

12. Legal Notice 253 of 2014⁴ on the Conservation of Wild Birds (Avizul juridic 253 din 2014 privind conservarea păsărilor sălbatice) este un act cu aplicabilitate generală care stabilește cadrul derogării privind deschiderea sezonului de toamnă pentru capturarea cintezelor vii.

⁴ Legal Notice 253 of 15 July 2014 on the Conservation of Wild Birds (Framework for Allowing a Derogation Opening an Autumn Live-Capturing Season for Finches) Regulations [Avizul juridic 253 din 15 iulie 2014 privind conservarea păsărilor sălbatice (cadrul derogării privind deschiderea sezonului de toamnă pentru capturarea cintezelor vii)], cu modificările ulterioare.

13. Articolul 2 alineatul (2) din acest aviz definește „stația de capturare vie” ca fiind „aria de acoperire din cadrul zonei de capturare vie care conține, pentru fiecare stație de capturare, cel mult două perechi de plase orizontale de tip «clap-nets», fiecare plasă având o suprafață de maximum 38 de metri pătrați și care poate fi înregistrată pe numele unuia sau mai multor titulari de licență, fiecare pereche de plase trebuind să fie clar prezentată în planul de amplasare aprobat”.

14. Articolul 3 alineatul (1) prevede că „cintezele pot fi capturate numai prin utilizarea plaselor tradiționale cunoscute sub denumirea de «clap-nets» și exclusiv în scopul păstrării lor în captivitate⁵, inclusiv pentru a fi utilizate în cadrul târgurilor și al expozițiilor, pentru reproducere și/sau⁶ pentru folosirea acestora ca momeală vie în conformitate cu dispozițiile acestei norme”. Celelalte dispoziții ale articolului 3 prevăd anumite cerințe pe care trebuie să le îndeplinească plasele „clap-nets”, precum și obligația de a „inela” păsările capturate prin intermediul unor inele de unică folosință.

15. Articolul 4 prevede:

„[...] durata sezonului de toamnă pentru capturarea cintezelor vii este de maximum șaptezeci și trei (73) de zile, din luna octombrie până în luna decembrie a aceluiași an, pentru care ministrul poate decide să deschidă un sezon de toamnă pentru capturarea cintezelor vii prin intermediul unui anunț în Gazette,

cu condiția ca, atunci când deschide sezonul de toamnă pentru capturarea cintezelor vii, ministrul să stabilească că nu există nicio soluție satisfăcătoare în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) din [Directiva privind păsările sălbatice] și să ia în considerare menținerea populației speciilor în cauză la un nivel satisfăcător, precum și să țină cont de pragurile maxime stabilite în anexa II;

cu condiția suplimentară ca, atunci când stabilește durata sezonului de toamnă pentru capturarea cintezelor vii, ministrul să stabilească limita sezonieră globală pentru fiecare dintre speciile de cinteze, precum și limita sezonieră individuală pentru fiecare licență și să decidă de asemenea dacă stabilește o limită zilnică individuală pentru fiecare licență acordată pentru acest sezon de toamnă excepțional de capturare a cintezelor vii.”

16. Articolul 5 stabilește cerința de a deține o „licență pentru sezonul de toamnă pentru capturarea cintezelor vii” eliberată de autoritatea competentă [Wild Birds Regulation Unit (Unitatea de reglementare a păsărilor sălbatice)] pentru a putea desfășura activitatea de capturare a celor șapte specii. Deținerea unei licențe este condiționată în mod necesar de aprobarea amplasamentelor și a stațiilor de capturare relevante.

17. Articolul 8 stabilește mecanismele de control al respectării obligațiilor pe durata sezonului de capturare a cintezelor. Acesta prevede controale la fața locului de către poliție și alocă pentru această sarcină un număr minim de șapte agenți pentru fiecare 1 000 de licențe emise.

18. Anexa I conține un tabel în care sunt enumerate cele șapte specii de cinteze care intră sub incidența Avizului juridic 253 din 2014⁷.

5 În timp ce versiunea engleză a acestei dispoziții se referă la „scopul păstrării [păsărilor] în captivitate”, versiunea malteză pare să se refere la „scopul creșterii păsărilor”. În temeiul articolului 74 din Constituția malteză, „cu excepția unor dispoziții contrare prevăzute de Parlament, toate legile vor fi adoptate atât în limba malteză, cât și în limba engleză, iar în caz de divergență între versiunile malteză și engleză ale oricărei legi, va avea întâietate versiunea malteză”.

6 Sic. Aceeași formulare apare atât în versiunea malteză, cât și în cea engleză. Este posibil ca sensul atribuit de legiuitor să fi fost fie „și pentru”, fie „și/sau”. Considerăm că acest aspect nu constituie un element important. Pentru simplitate, ne vom referi în continuare la acest text în sensul de „și/sau”.

7 Această listă corespunde celor șapte specii enumerate la nota de subsol 2 de mai sus.

19. Anexa II prevede:

„La stabilirea numărului total de cinteze care pot fi capturate vii în timpul sezonului de toamnă, ministrul stabilește limita globală de capturare într-un procent mai mic de 1 % din mortalitatea anuală totală a populației de referință din fiecare specie de pe teritoriul Uniunii Europene, pe baza celor mai recente date științifice disponibile rezultate în urma recuperării inelelor,

cu condiția ca limita maximă aplicabilă în cadrul derogării aferente sezonului de toamnă de capturare a cintezelor vii să nu depășească, în orice caz, următoarele cifre [...]”

20. În tabelul care figurează în continuare, „limita națională de capturare pe specie” este stabilită după cum urmează: cânepar 12 000, sticlete 800, florinte 4 500, scatiu 2 350, botgros 500, cintează 5 000 și cânăraș 2 350.

21. Ultimul paragraf din anexa II arată că respectivele cifre maxime „sunt revizuite și actualizate de către ministru, printr-un anunț în Gazette, luându-se în considerare starea de conservare a celor șapte specii în cauză și menținerea populației speciilor la un nivel satisfăcător”.

Avizele juridice 250 din 2014, 330 din 2015 și 322 din 2016

22. Avizele juridice 250 din 2014⁸, 330 din 2015⁹ și 322 din 2016¹⁰ sunt acte adoptate de Minister for Sustainable Development, the Environment and Climate Change (ministru maltez al dezvoltării durabile, mediului și schimbărilor climatice) pentru a pune în aplicare Avizul juridic 253 din 2014, primul dintre acestea fiind adoptat în aceeași zi ca actul pe care urmărește să îl pună în aplicare. Articolul 3 din Avizul juridic 250 din 2014 stabilește perioada aferentă sezonului de toamnă din 2014 ca fiind cuprinsă între 20 octombrie 2014 și 31 decembrie 2014, ambele date limită fiind incluse (73 de zile).

23. Articolul 5 alineatul (1) din acest aviz stabilește limita sezonieră globală pentru sezonul de capturare vie din toamna anului 2014 (adică „numărul total de păsări care pot fi capturate în temeiul tuturor licențelor emise luate împreună”) ca reprezentând exact aceleași cifre, pentru fiecare specie, ca limita națională globală (maximă) stabilită prin Avizul juridic 253 din 2014.

24. Articolul 5 alineatul (2) din Avizul juridic 250 din 2014 prevede că licența de capturare vie pentru toamna anului 2014 „stabilește limita de capturare în acest sezon la zece (10) cinteze pentru fiecare licență de capturare în sezonul de toamnă sau la orice număr inferior acestuia pentru cintezele care au fost capturate înainte de închiderea sezonului”.

25. Avizele juridice 330 din 2015 și 322 din 2016 pun în aplicare Avizul juridic 253 din 2014 privind deschiderea sezonului de toamnă de capturare vie pentru anul 2015 și, respectiv, pentru anul 2016. Structura lor, limita de capturare națională globală, precum și alte aspecte puse în aplicare de acestea sunt în esență identice cu cele din Avizul juridic 250 din 2014.

8 Legal Notice 250 of 15 July 2014: Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation for a 2014 Autumn live-capturing season for Finches) Regulations (Avizul juridic 250 din 15 iulie 2014: Regulamentul privind conservarea păsărilor sălbatice – Declarație privind o derogare pentru sezonul de capturare a cintezelor vii din toamna anului 2014). De neexplicat este modul în care un aviz juridic care poartă numărul „250” ar putea „pune în aplicare” un aviz juridic cu numărul „253” din aceeași dată.

9 Legal Notice 330 of 16 October 2015: Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation for a 2015 Autumn live-capturing season for Finches) Regulations (Avizul juridic 330 din 16 octombrie 2015: Regulamentul privind conservarea păsărilor sălbatice – Declarație privind o derogare pentru sezonul de capturare a cintezelor vii din toamna anului 2015).

10 Legal Notice 322 of 7 October 2016: Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation for an Autumn 2016 Live-capturing Season for Finches) Regulations (Avizul juridic 322 din 7 octombrie 2016: Regulamentul privind conservarea păsărilor sălbatice – Declarație privind o derogare pentru sezonul de capturare a cintezelor vii din toamna anului 2016).

Situația de fapt și procedura

26. Înainte de aderarea Maltei la Uniunea Europeană în 2004, capturarea cintezelor în scopul păstrării acestora în captivitate fusese o activitate tradițională în acest stat membru. Pe durata negocierilor de aderare, Malta a negociat și a obținut, pentru capturarea cintezelor, o derogare tranzitorie de la Directiva privind păsările sălbatice până la 31 decembrie 2008. Începând din 2009, capturarea cintezelor a fost interzisă în Malta. Curtea nu dispune de informații care să indice dacă practica de capturare a cintezelor a încetat într-adevăr în perioada respectivă. Este cert că Malta a inițiat un program de creștere în captivitate cu un domeniu de aplicare limitat și că a întrerupt programul de creștere în captivitate la sfârșitul perioadei de tranziție prevăzute în Actul de aderare¹¹.

27. Înainte de alegerile din martie 2013, partidul de opoziție din vremea respectivă (Partit Laburista, denumit în continuare „PL”) și Federation for Hunting and Conservation – Malta (Federația pentru vânatoare și conservare, Malta, denumită în continuare „FKNK”) au prezentat o declarație comună în care promiteau că, în cazul în care PL va câștiga alegerile, vor colabora, printre altele, în vederea aplicării unei „derogări corecte” în ceea ce privește capturarea tradițională a cintezelor în Malta. Ulterior, PL a câștigat alegerile din 2013. În august 2013, FKNK a prezentat Comitetului Malta Ornis propunerea de a se permite capturarea cintezelor în temeiul articolului 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind păsările sălbatice. Ulterior, Malta a inițiat discuții cu Comisia.

28. În prima jumătate a anului 2014, Comisia a organizat o serie de reuniuni bilaterale cu Malta. În aprilie 2014, Malta a prezentat un memorandum tehnic care prezenta parametrii derogării preconizate.

29. La 16 iunie 2014, Comisia a trimis o cerere EU Pilot în Malta, care rezuma poziția sa. Potrivit opiniei exprimate de Comisie, derogarea preconizată nu îndeplinea condițiile prevăzute la articolul 9 din Directiva privind păsările sălbatice. La 15 iulie 2014 însă, Malta a adoptat Avizele juridice 250 și 253 din 2014 privind autorizarea capturării cintezelor. La 25 august 2014, Malta a răspuns la cererea EU Pilot, susținând că derogarea era justificată în temeiul articolului 9 alineatul (1) litera (c).

30. La 17 octombrie 2014, Comisia a adresat Maltei o scrisoare de punere în întârziere. La 14 noiembrie 2014, Malta a răspuns, menținându-și poziția.

31. La 15 mai 2015, Malta a transmis Comisiei un raport cu privire la rezultatele sezonului de „capturare vie” din toamna anului 2014. Aceste informații au întărit opinia Comisiei că regimul derogatoriu aplicat de Malta era incompatibil cu Directiva privind păsările sălbatice, întrucât nu îndeplinea condițiile de derogare de la articolul 9. Prin urmare, Malta a încălcat interdicțiile prevăzute la articolele 5 și 8. La 28 mai 2015, Comisia a emis un aviz motivat. La 28 iulie 2015, Malta a răspuns și a reiterat poziția exprimată în răspunsul său la scrisoarea de punere în întârziere.

32. La 30 octombrie 2015, Comisia a introdus prezenta acțiune prin care solicită:

- să se constate că, prin adoptarea unui regim derogatoriu care permite capturarea vie a șapte specii de cinteze sălbatice¹², Republica Malta nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 5 literele (a) și (e) și al articolului 8 alineatul (1) coroborate cu anexa IV litera (a), coroborată cu articolul 9 alineatul (1) din Directiva privind păsările sălbatice;

11 Punctul 10 („Mediu”) din secțiunea D („Protecția naturii”) din anexa XI la Actul de aderare a Maltei la Uniunea Europeană (JO 2003, L 236, p. 33) prevede că, „prin derogare” de la articolul 5 literele (a) și (e), de la articolul 8 alineatul (1) și de la litera (a) din anexa IV la Directiva 79/409/CEE (care a precedat Directiva privind păsările sălbatice), cele șapte specii de cinteze pot fi capturate în Malta în timpul perioadei de tranziție până la 31 decembrie 2008, „exclusiv în scopul păstrării în captivitate”. Acesta conține modalitățile detaliate pentru eliminarea treptată a acestei activități și pentru punerea în aplicare a unui program de creștere în captivitate. Singura activitate de capturare a cintezelor prevăzută după expirarea perioadei de tranziție este capturarea unui număr limitat de exemplare sălbatice „pentru a garanta o suficientă diversitate genetică a speciilor captive”. Numărul respectiv a fost „preconizat a fi redus în mod semnificativ pe durata aplicării măsurii tranzitorii”.

12 Menționate la nota de subsol 2 de mai sus.

– obligarea Republicii Malta la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentei acțiuni.

33. La 15 februarie 2017, a avut loc o ședință în cursul căreia Comisia și Malta au prezentat observații orale.

Argumentele părților

34. În susținerea acțiunii formulate, Comisia invocă cinci motive, dintre care două sunt relevante pentru prezentele concluzii. În primul rând, afirmă că Malta nu a reușit să demonstreze că nu există nicio altă soluție satisfăcătoare, potrivit cerinței din partea introductivă a articolului 9 alineatul (1). În al doilea rând, susține că Malta nu a dovedit că activitatea autorizată constituie o „utilizare judicioasă” în sensul articolului 9 alineatul (1) litera (c).

35. Malta insistă asupra faptului că derogarea este întemeiată pe articolul 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind păsările sălbatice și că respectă în totalitate această dispoziție.

Aprecieri

Considerații introductive

36. Cu toate că prezentele concluzii nu urmăresc să analizeze toate cele cinci motive, considerăm totuși că este important să ne referim de la bun început la anumite fapte care nu sunt contestate, referitoare la autorizația malteză pentru capturarea celor șapte specii de cinteze.

37. În primul rând, limita de capturare sezonieră totală pentru fiecare specie de cinteze este stabilită înaintea sezonului de capturare de toamnă și *a fost stabilită la exact același nivel pentru fiecare specie în anii 2014, 2015 și 2016*. Pare în mod intrinsec improbabil să nu fi existat o variație a numărului de exemplare din cele șapte specii de cinteze migratoare în Malta de la un an la altul¹³. În al doilea rând, limita de capturare sezonieră generală stabilită în temeiul dreptului maltez este de 27 500 de cinteze¹⁴. Întrucât sunt puse la dispoziție peste 4 000 de licențe, iar fiecare licență autorizează titularul să captureze un număr maxim de 10 cinteze, rezultă – cu excepția cazului în care toate aceste capturi sunt întrerupte atunci când este atinsă limita sezonieră totală și controlul punerii în aplicare a legislației este eficient – că numărul potențial total de cinteze capturate pe sezon este mai degrabă de 40 000, iar nu de 27 500 de cinteze.

38. În al treilea rând, fiecare titular de licență are dreptul de a înregistra o „stație de capturare” echipată cu „cel mult două perechi de plase orizontale de tip «clap-nets», fiecare plasă având o suprafață de maximum 38 de metri pătrați”¹⁵. Astfel, suprafața totală a plasei utilizate pare să fie de 152 de metri pătrați¹⁶. Sezonul de toamnă de capturare vie durează 73 de zile¹⁷. Întrucât limita de capturare totală admisă este de 10 cinteze pentru fiecare licență, este permisă o suprafață netă totală de 152 de metri pătrați pentru capturarea în medie doar a unei cinteze pe săptămână în timpul sezonului de toamnă de 73 de zile.

13 Astfel, de exemplu, Comisia a subliniat că limita de capturare sezonieră pentru sticleți în 2014 (800) a fost semnificativ mai mare decât numărul total estimat de exemplare din specia respectivă care au migrat în Malta în timpul sezonului de capturare din toamna anului 2014.

14 A se vedea articolul 5 alineatul (1) din Avizul juridic 250 din 2014 și dispozițiile echivalente din avizele juridice succesive pentru anii 2015 și 2016.

15 A se vedea articolul 2 alineatul (2) din Avizul juridic 253 din 2014.

16 Și anume: 38 de metri pătrați (suprafața unei plase) × 2 (deoarece plasele funcționează în perechi) × 2 (deoarece există două perechi de plase în fiecare stație de capturare).

17 A se vedea articolul 3 din Avizul juridic 250 din 2014 și dispozițiile echivalente din avizele juridice ulterioare pentru 2015 și 2016.

39. În sfârșit, deși obiectivul exclusiv declarat al capturării de păsări în conformitate cu legislația malteză este păstrarea acestora în captivitate, Malta susține că nu este necesară capturarea de cinteze sălbatice pentru a menține diversitatea genetică a speciilor de păsări crescute în captivitate. Se pare că este preferabil, din motive științifice, să se importe mai multe cinteze crescute în captivitate în acest scop¹⁸. Astfel, Malta a refuzat în mod explicit utilizarea derogării de la articolul 9 alineatul (1) în scopul limitat și specific prevăzut în Actul de aderare¹⁹.

40. Legislația malteză permite, așadar, în mod vădit capturarea, prin intermediul plaselor „clap-nets”, și ulterior păstrarea în captivitate a păsărilor sălbatice. Ambele elemente sunt interzise în temeiul articolului 5 literele (a) și (e) și al articolului 8 alineatul (1) coroborate cu litera (a) din anexa IV la Directiva privind păsările sălbatice. Dacă Malta a încălcat într-adevăr dispozițiile respective depinde de aspectul dacă legislația sa îndeplinește condițiile stricte prevăzute în derogarea de la articolul 9 alineatul (1) litera (c).

41. Aceste condiții sunt următoarele: (i) să nu existe alte soluții satisfăcătoare care să ofere o alternativă la activitatea pentru care se solicită derogarea, (ii) această derogare să permită „capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase”, (iii) trebuie să aibă loc în condiții strict controlate, (iv) pe o bază selectivă și (v) să implice doar un număr mic de păsări.

42. Precizăm de la bun început că, în opinia noastră, situația de fapt expusă mai sus indică în mod clar că legislația malteză nu se poate încadra în regimul derogatoriu permis la articolul 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind păsările sălbatice.

Directiva privind păsările sălbatice – principii de interpretare

43. Astfel cum a precizat avocatul general Ruiz-Jarabo Colomer, Directiva privind păsările sălbatice se întemeiază pe o premisă îngrijorătoare: scăderea populației de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre²⁰. Această situație reprezintă „o amenințare gravă pentru conservarea mediului natural, în special din cauza periclitării echilibrului biologic”²¹, și „este necesar să se asigure conservarea speciilor de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre, în vederea îndeplinirii obiectivelor [Uniunii] privind îmbunătățirea condițiilor de viață și dezvoltarea durabilă”²².

44. Ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona la 1 decembrie 2009, principiul privind „un nivel ridicat de protecție și de îmbunătățire a calității mediului” prevăzut la articolul 3 alineatul (3) TUE a devenit un obiectiv fundamental al dreptului Uniunii. Același principiu este, de asemenea, consacrat la articolul 37 din cartă²³, care, de asemenea, ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, face parte din dreptul primar al Uniunii și trebuie privit ca un instrument de interpretare a dreptului secundar²⁴.

18 Malta precizează că utilizarea de păsări importate crescute în captivitate se dovedește a fi mult mai fezabilă și mai eficientă pentru a asigura diversitatea genetică în cadrul populației de cinteze captive și că, prin urmare, programul de creștere în captivitate nu mai necesită nici chiar capturarea limitată a cintezelor din natură. Malta și-a întemeiat această apreciere pe diverse rapoarte științifice pe care le citează, în special un raport din 2010 elaborat de un subcomitet din cadrul Comitetului Malta Ornith. Comisia este de acord cu evaluarea Maltei cu privire la acest aspect.

19 A se vedea punctul 26 și nota de subsol 9 de mai sus.

20 A se vedea Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Ligue pour la protection des oiseaux și alții (C-182/02, EU:C:2003:248, punctul 5).

21 Considerentul (3) al Directivei privind păsările sălbatice.

22 Considerentul (5).

23 Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (JO 2012, C 326, p. 2, denumită în continuare „carta”). Acest articol prevede obligația de a asigura „un nivel ridicat de protecție a mediului și de îmbunătățire a calității mediului” și de integrare a acestor obiective în politicile Uniunii.

24 A se vedea Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate în cauza Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2014:2324, punctul 6).

45. Potrivit unei jurisprudențe constante, în cazul în care un stat membru intenționează să se prevaleze de o derogare prevăzută în dreptul Uniunii, acțiunea sa intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii în sensul articolului 51 din cartă, astfel încât conformitatea acțiunii respective cu drepturile fundamentale trebuie examinată în raport cu principiile generale ale dreptului Uniunii, precum și cu drepturile fundamentale și cu principiile enunțate în cartă²⁵.

46. Scopul Directivei privind păsările sălbatice este de a proteja păsările, iar nu de a reglementa vânarea sau capturarea acestora. Acest adevăr simplu trebuie avut în vedere pentru stabilirea unui echilibru între protecția mediului – obiectivul principal al directivei – și diferite alte interese identificate la articolul 2 din directivă (în special cele de natură economică sau recreativă).

47. Articolul 9 alineatul (1) nu lasă statelor membre mână liberă pentru a stabili derogări. El le permite să procedeze astfel numai în măsura în care este strict necesar și cu condiția ca celelalte obiective urmărite de directivă să nu fie periclitare²⁶. Mai concret, articolul 9 alineatul (1) din Directiva privind păsările sălbatice nu poate fi interpretat într-un mod care să îl transforme într-o regulă (iar nu într-o excepție). În caz contrar, obligațiile de principiu prevăzute la articolele 1 și 2 ar deveni în mare parte lipsite de sens²⁷.

48. Rezultă că interpretarea acestor două sintagme-cheie, respectiv „în cazul în care nu există altă soluție satisfăcătoare” și „capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase”, trebuie să fie abordată într-un mod care promovează în mare măsură obiectivul protecției²⁸.

49. Categoriile individuale de aplicare a derogărilor prevăzute la articolul 9 alineatul (1) literele (a), (b) și (c) nu sunt, în opinia noastră, menite să servească drept temei pentru o *practică amplă, generalizată*, care derogă de la principiul protecției. În schimb, acestea sunt menite să permită statelor membre să răspundă unor nevoi precise și să abordeze situații specifice²⁹ în cazul în care este în interesul general ca regula normală (protejarea păsărilor sălbatice) să cedeze prioritatea unei alte cerințe presante. Modul de redactare a considerentului (12) al acestei directive confirmă această interpretare.

50. Întrucât constituie o derogare de la principiile generale de protecție enunțate în Directiva privind păsările sălbatice, articolul 9 trebuie interpretat în mod strict³⁰, iar statul membru care dorește să se prevaleze de acesta trebuie să dovedească îndeplinirea condițiilor de aplicare a acestuia³¹. Prin urmare, Malta trebuie să furnizeze dovezile necesare pentru a justifica invocarea acestei derogări³².

51. În acest context, este important să se amintească faptul că statele membre sunt obligate să garanteze că orice acțiune care afectează speciile protejate este autorizată doar în temeiul unor decizii care conțin o motivare clară și suficientă care menționează motivele, condițiile și cerințele prevăzute la articolul 9 alineatele (1) și (2) din Directiva privind păsările sălbatice³³. În lipsa acestor informații detaliate cu privire la toți parametrii relevanți ai unei derogări, Comisia nu ar fi în măsură să monitorizeze și să asigure „permanent” respectarea directivei de către statul membru, astfel cum prevede articolul 9 alineatul (4).

25 A se vedea Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 21), și Hotărârea din 21 decembrie 2016, Tele2 Sverige Watson și alții (C-203/15 și C-698/15, EU:C:2016:970, punctul 74).

26 A se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Malta (C-76/08, EU:C:2009:535, punctul 58).

27 A se vedea prin analogie Hotărârea din 21 decembrie 2016, Tele2 Sverige Watson și alții (C-203/15 și C-698/15, EU:C:2016:970, punctul 89).

28 A se vedea Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Ligue pour la protection des oiseaux și alții (C-182/02, EU:C:2003:248, punctul 26).

29 A se vedea Hotărârea din 8 iulie 1987, Comisia/Belgia (247/85, EU:C:1987:339, punctul 7), și Hotărârea din 7 martie 1996, Associazione Italiana per il WWF și alții (C-118/94, EU:C:1996:86, punctul 21).

30 A se vedea Hotărârea din 17 februarie 2011, The Number (UK) și Conduit Enterprises (C-16/10, EU:C:2011:92, punctul 31).

31 A se vedea Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Malta (C-76/08, EU:C:2009:535, punctul 48).

32 A se vedea Hotărârea din 16 septembrie 1999, Comisia/Spania (C-414/97, EU:C:1999:417, punctul 22).

33 A se vedea Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții (C-60/05, EU:C:2006:378, punctul 34).

52. După cum reiese din însuși cuprinsul articolului 9 (care stabilește condiții detaliate și foarte restrictive pentru aplicarea derogării), precum și din principiul general al proporționalității, derogarea prevăzută trebuie să fie proporțională cu nevoile care o justifică³⁴. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, posibilitatea prevăzută la articolul 9, de a deroga de la *restricțiile privind vânătoria* (precum și de la alte restricții și interdicții prevăzute la articolele 5, 6 și 8 din Directiva privind păsările sălbatice), este condiționată de respectarea condițiilor formale precise stabilite la articolul 9 alineatul (2), care sunt destinate să limiteze derogările la ceea ce este strict necesar și să permită Comisiei să le monitorizeze³⁵.

53. În acest context, vom examina primul și cel de al treilea motiv invocate de Comisie.

Primul motiv: „nu există altă soluție satisfăcătoare”

54. Comisia susține că Malta nu a dovedit că „nu există altă soluție satisfăcătoare”, în sensul articolului 9 alineatul (1) din Directiva privind păsările sălbatice, ca alternativă la capturarea cintezelor sălbatice pentru a aborda „problema” sau „situația specifică” pe care legislația malteză urmărește să o rezolve, și anume obținerea cintezelor pentru păstrarea acestora în captivitate. În special, Malta nu a dovedit că creșterea în captivitate nu este o soluție alternativă satisfăcătoare.

55. Malta susține, dimpotrivă, că nu există nicio altă soluție satisfăcătoare.

56. În cadrul acestei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, Comisia și Malta sunt în dezacord fundamental în ceea ce privește scopul real care stă la baza derogării privind capturarea cintezelor în Malta. În timp ce Comisia susține că derogarea permite capturarea cintezelor exclusiv în scopul de a le păstra în captivitate pentru diferite utilizări recreative, Malta declară că scopul include, de asemenea, capturarea ca scop în sine.

57. Curtea evită interpretarea dreptului național în cadrul unei cereri de pronunțare a unei decizii preliminare³⁶. Cu toate acestea, însuși natura procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor impune Curții să examineze dacă, prin adoptarea sau prin menținerea în vigoare a anumitor legi naționale, statul membru și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul dreptului Uniunii.

58. Dintr-o interpretare firească a legislației malteze reiese că scopul derogării este cel prezentat de Comisie.

59. În primul rând, potrivit unei jurisprudențe constante, existența unei neîndepliniri a obligațiilor trebuie apreciată în funcție de situația din statul membru, astfel cum se prezenta aceasta la momentul expirării termenului stabilit în avizul motivat³⁷. Cadrul juridic național relevant este, prin urmare, cel care reiese din legislația și din normele în vigoare în acel moment.

34 A se vedea Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Malta (C-76/08, EU:C:2009:535, punctul 57).

35 A se vedea Hotărârea din 7 martie 1996, Associazione Italiana per il WWF și alții (C-118/94, EU:C:1996:86, punctul 21).

36 A se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2009, Angelidaki și alții (C-378/07-C-380/07, EU:C:2009:250, punctul 48).

37 A se vedea printre altele Hotărârea din 26 aprilie 2005, Comisia/Irlanda (C-494/01, EU:C:2005:250, punctul 29).

60. În al doilea rând, în cadrul unei proceduri în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, Curtea trebuie să își întemeieze analiza, în primul rând, pe interpretarea literală a termenilor din legislația națională³⁸. În această privință, subliniem că este incontestabil că Avizul juridic 253 din 2014, care constituie temeiul derogării, a fost adoptat pentru a permite capturarea cintezelor „exclusiv în scopul păstrării lor în captivitate”³⁹, inclusiv pentru a fi utilizate în cadrul târgurilor și al expozițiilor, pentru reproducere și/sau pentru folosirea acestora ca momeală vie în conformitate cu dispozițiile prevăzute de aceste reglementări”.

61. Aceeași descriere se regăsește în esență în memorandumul tehnic oficial din 2014 elaborat de Unitatea malteză de reglementare a păsărilor sălbatice. Descrierea respectivă corespunde de asemenea, în esență, părții introductive a punctului 10 („Mediu”) din secțiunea D („ Protecția naturii”) din anexa XI la Actul de aderare⁴⁰. În sfârșit, este surprinzător că FKNK (unul dintre promotorii reintroducerii capturării cintezelor)⁴¹ a confirmat în memorandumul său privind capturarea din iulie 2012 că practica capturării cintezelor are „unicul scop de a menține păsările vii pentru cântecele lor, folosirea acestora ca momeală vie și creșterea lor în captivitate”. Prin urmare, în aceste documente nu există niciun indiciu care să sugereze că legislația malteză a fost introdusă în scopul de a permite capturarea ca scop în sine.

62. În al treilea rând, în conformitate cu jurisprudența existentă, Curtea poate să treacă de interpretarea literală a dispozițiilor naționale numai în mod excepțional. Aceasta este situația atunci când jurisprudența instanțelor naționale stabilește că dispozițiile de drept național trebuie interpretate într-un anumit mod⁴². Totuși, nu aceasta este situația în speță.

63. Explicațiile oferite de Malta cu privire la modalitatea în care ar trebui interpretată legislația națională nu par să corespundă formulării literale a dispozițiilor relevante ale legislației. Acestea par să fie, dimpotrivă, *contra legem*.

64. În consecință, în cadrul examinării primului motiv, vom pleca de la premisa că legislația malteză trebuie interpretată literal, și anume în sensul că finalitatea sa este de a permite capturarea cintezelor „exclusiv în scopul păstrării lor în captivitate, inclusiv pentru a fi utilizate în cadrul târgurilor și al expozițiilor, pentru reproducere și/sau pentru folosirea acestora ca momeală vie”. Din motive de exhaustivitate, vom examina în continuare, pe scurt, primul motiv din perspectiva prezentată de Malta.

38 A se vedea Hotărârea din 13 decembrie 2007, Comisia/Irlanda (C-418/04, EU:C:2007:780, punctul 269 și următoarele).

39 Sau eventual în scopul „creșterii ” (a se vedea nota de subsol 5 de mai sus).

40 În timp ce versiunea engleză a Anunțului juridic 253 și memorandumul tehnic reflectă, cuvânt cu cuvânt, formularea de la punctul 10 („Mediu”) din secțiunea D („ Protecția naturii”) din versiunea în limba engleză a anexei XI la Actul de aderare, versiunea malteză a Anunțului juridic 253 cuprinde o exprimare ușor diferită (a se vedea nota de subsol 5). După cum se va arăta în continuare, această ușoară discrepanță nu afectează concluziile la care vom ajunge.

41 A se vedea punctul 27 de mai sus: celălalt promotor era PL, care a câștigat alegerile din 2013 și a format un nou guvern.

42 Dintr-o jurisprudență constantă reiese că domeniul de aplicare al actelor cu putere de lege și al actelor administrative naționale trebuie apreciat în funcție de interpretarea oferită acestora de instanțele naționale (a se vedea în special Hotărârea din 9 decembrie 2003, Comisia/Italia, C-129/00, EU:C:2003:656, punctul 30 și jurisprudența citată). În plus, în cazul în care reglementarea națională a făcut obiectul unor diverse interpretări jurisprudențiale relevante divergente, unele dintre acestea conducând la aplicarea acestei reglementări în conformitate cu dreptul Uniunii, iar altele conducând la o aplicare incompatibilă cu acesta, este necesar să se considere că, cel puțin, o astfel de reglementare nu este suficient de clară pentru a garanta aplicarea sa în conformitate cu dreptul Uniunii (a se vedea punctul 33).

Capturarea exclusiv în scopul păstrării

65. Din partea introductivă a articolului 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind păsările sălbatice rezultă că derogarea prevăzută de această dispoziție este permisă doar „în cazul în care nu există altă soluție satisfăcătoare” pentru activitățile identificate ca necesitând această derogare⁴³. Această teză introductivă a articolului 9 alineatul (1) servește ca protecție pentru limitarea accesului la motivele specifice de derogare enumerate ulterior la literele (a), (b) și (c).

66. Termenul „soluție satisfăcătoare” este o noțiune de drept al Uniunii care trebuie interpretată în mod independent. În această privință, suntem de acord cu avocatul general Fennelly care și-a exprimat opinia că „termenul «satisfăcător» poate fi interpretat ca însemnând o soluție care rezolvă *problema concretă* cu care se confruntă autoritățile naționale și care respectă, în același timp, pe cât posibil, interdicțiile prevăzute în directivă; o derogare poate fi acordată doar în cazul în care nu se poate adopta nicio altă soluție care să nu implice anularea acestor interdicții”⁴⁴.

67. Statul membru trebuie să analizeze și să aprecieze realmente dacă nu există „nicio altă soluție satisfăcătoare” pentru a realiza activitatea în cauză. În această privință, suntem de acord cu Comisia că statul membru trebuie în primul rând să demonstreze existența unui scop concret care să justifice invocarea derogării. În această privință, atragem atenția asupra metodologiei utile pe care Comisia a dezvoltat-o în Ghidul său (fără caracter obligatoriu) privind vânatoarea⁴⁵ cu privire la derogările în acest domeniu – metodologie la care Malta subscrie, astfel cum se menționează expres în memoriul în apărare.

68. Pe de altă parte, nu considerăm că un stat membru poate defini în mod artificial problema pe care dorește să o abordeze, astfel încât să excludă alte potențiale soluții satisfăcătoare. În schimb, acesta trebuie să demonstreze absența unor astfel de soluții alternative, pe baza unor date obiective care pot face obiectul monitorizării de către Comisie și, prin urmare, al unui control jurisdicțional de către Curte⁴⁶. Numai în cazul în care, ținând seama de toate împrejurările cauzei și de obiectivele Directivei privind păsările sălbatice, se constată că într-adevăr nu există *nicio soluție alternativă* care să îndeplinească obiectivul legitim identificat de statul membru, acesta se poate întemeia pe una dintre categoriile de derogări prevăzute la articolul 9 alineatul (1).

69. Utilizarea termenului „satisfăcătoare” implică faptul că articolul 9 alineatul (1) din Directiva privind păsările sălbatice nu impune ca soluția găsită să fie perfectă și nici în mod necesar perfect echivalentă cu soluția istorică, tradițională, pentru situația pe care dorește să o soluționeze. Noua soluție poate implica un anumit grad de incomoditate sau poate impune persoanelor interesate să își adapteze practicile.

70. Această abordare este confirmată de jurisprudență.

43 A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 octombrie 2003, Ligue pour la protection des oiseaux și alții (C-182/02, EU:C:2003:558, punctul 15), și Hotărârea din 9 iunie 2005, Comisia/Spania (C-135/04, EU:C:2005:374, punctul 18).

44 A se vedea Concluziile avocatului general Fennelly prezentate în cauza LRBPO și AVES (C-10/96, EU:C:1996:430, punctul 33) (sublinierea noastră).

45 A se vedea punctul 3, p. 41 și următoarele. Această metodologie impune, drept condiție preliminară pentru introducerea unei derogări, să se identifice problema concretă pentru care se solicită o soluție. Ea cuprinde următoarele etape: (i) identificarea și definirea problemei concrete pentru care se solicită o soluție, (ii) identificarea potențialelor soluții alternative la problema respectivă, (iii) verificarea aplicabilității articolului 9 din directivă în cazul unor astfel de soluții alternative și (iv) supunerea potențialelor soluții alternative unui „test privind soluția satisfăcătoare”. Ghidul privind vânatoarea este disponibil la următoarea adresă:

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/hunting/docs/hunting_guide_ro.pdf

46 A se vedea punctele 49-52 de mai sus.

71. Astfel, în cauza LRBPO și AVES⁴⁷, Conseil d'État din Belgia a adresat două întrebări care au relevanță directă în prezenta cauză. Acesta a întrebat dacă articolele 5, 9 și 18 din Directiva privind păsările sălbatice pot fi invocate pentru a permite unui stat membru să ia în considerare faptul că interzicerea capturării de păsări în scopuri recreative ar obliga numeroși crescători de păsări să își modifice instalațiile și să renunțe la anumite obiceiuri în cazul în care statul respectiv recunoaște că creșterea este posibilă, dar nu este încă fezabilă pe scară largă.

72. Din elementele prezentate Curții în cauza menționată a reieșit că creșterea și reproducerea în captivitate a speciilor în cauză nu erau doar fezabile din punct de vedere tehnic și științific, ci și practicate deja cu succes de anumiți crescători. În aceste condiții, Curtea a statuat că „creșterea și reproducerea în captivitate ar putea fi considerate în sensul că *nu* reprezintă o altă «soluție satisfăcătoare» doar dacă s-ar stabili că activitățile respective s-ar putea realiza exclusiv prin capturarea de păsări sălbatice. Prin urmare, faptul că creșterea și reproducerea în captivitate a speciilor în cauză nu sunt încă fezabile pe scară largă din cauza instalațiilor și a *obiceiurilor inveterate ale crescătorilor de păsări*, obiceiuri care, în plus, au fost încurajate de norme naționale care derogă de la sistemul general al directivei, *nu este în sine de natură să pună în discuție caracterul satisfăcător al soluției alternative* la capturarea păsărilor sălbatice”⁴⁸.

73. Din faptele prezentate în fața Curții reiese clar că raționamentul dezvoltat de Curte în Hotărârea LRBPO și AVES⁴⁹ poate fi transpus în prezenta acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor. Considerăm incontestabil argumentul că cele stabilite de Curte în cauza menționată în ceea ce privește crescătorii de păsări se aplică, de asemenea, în ceea ce privește păstrarea celor șapte specii de cinteze „în captivitate, și anume ca păsări cântătoare, inclusiv pentru utilizarea lor în cadrul târgurilor și al expozițiilor, pentru reproducere și/sau pentru folosirea acestora ca momeală vie”, astfel cum prevede Avizul juridic 253 din 2014. Un program de creștere în captivitate *este* o soluție alternativă (respectiv, o modalitate alternativă de a obține cintezele pentru păstrarea acestora în captivitate). Prin urmare, Malta nu poate invoca derogarea prevăzută la articolul 9 alineatul (1).

74. În continuare, vom examina pe scurt anumite argumente prezentate de Malta în memoriul său în apărare.

75. Argumentul Maltei întemeiat pe faptul că nu a acceptat niciodată că programul de creștere în captivitate descris în anexa XI la Actul de aderare ar putea constitui o soluție satisfăcătoare nu poate modifica această concluzie. Potrivit unei jurisprudențe constante, nici luările de poziție individuale, nici declarațiile comune ale statelor membre nu pot fi reținute pentru interpretarea unei dispoziții atunci când conținutul lor nu se reflectă în formularea acesteia și, prin urmare, nu are nicio importanță juridică⁵⁰. Tocmai aceasta este situația în speță.

76. În continuare, Malta susține că creșterea în captivitate nu este o alternativă satisfăcătoare, întrucât o combinație de factori biogeografici exclude în mod efectiv posibilitatea introducerii de cinteze sălbatice capturate în programul de creștere în captivitate pentru a se menține diversitatea genetică (acceptându-se astfel că programul de creștere în captivitate existent în Malta nu ar mai necesita nici chiar capturarea limitată a cintezelor sălbatice). În ceea ce privește argumentul adus de Malta, rezultă, prin urmare, că diversitatea genetică necesară a stocurilor crescute în captivitate poate fi asigurată prin mijloace care nu necesită nicio derogare de la Directiva privind păsările sălbatice.

47 Hotărârea din 12 decembrie 1996 (C-10/96, EU:C:1996:504).

48 Punctele 20 și 21 (sublinierea noastră).

49 Hotărârea din 12 decembrie 1996 (C-10/96, EU:C:1996:504).

50 A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 1991, Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80, punctul 18), Hotărârea din 13 februarie 1996, Bautiaa și Société française maritime (C-197/94 și C-252/94, EU:C:1996:47, punctul 51), și Hotărârea din 3 decembrie 1998, KappAhl (C-233/97, EU:C:1998:585, punctul 23).

77. În mod similar, invocarea de către Malta a punctului 56 din Hotărârea Comisia/Malta nu este de natură să modifice această concluzie⁵¹.

Capturarea ca scop în sine

78. Din considerente de claritate, vom analiza în continuare, pe scurt, primul motiv din perspectiva invocată de Malta, și anume că derogarea este stabilită într-adevăr și în vederea „capturării ca scop în sine” și că „programul de creștere în captivitate [...] nu a reușit să furnizeze o alternativă satisfăcătoare la elementul indispensabil al activității ce constă în capturarea vie”. Malta susține că acesta din urmă constituie un mod de viață tradițional, adânc înrădăcinat, al persoanelor care se ocupă cu capturarea cintezelor și a căror pasiune nu poate fi satisfăcută prin achiziționarea de cinteze crescute în captivitate.

79. În primul rând, este important să se constate că nu s-a invocat necesitatea de a încadra derogarea în regimul strict stabilit de Directiva privind păsările sălbatice, astfel încât să se asigure că *fiecare* cintează ținută în captivitate este o cintează care a fost capturată din natură de un vânător tradițional care utilizează plase „clap-nets”. Având în vedere numărul relativ mare de cinteze în cauză, o soluție alternativă ar fi, la prima vedere, asigurarea în cea mai mare parte a cererii de cinteze care să fie ținute în captivitate prin intermediul unui program de creștere în captivitate și limitarea capturării (pentru a satisface dorința tradițională a capturării cintezelor vii) la un număr mult mai mic de păsări. În al doilea rând, reiese clar din jurisprudența constantă că nu se poate recurge la derogarea prevăzută la articolul 9 alineatul (1) pentru a extinde vânătoarea *autorizată* dincolo de ceea ce este necesar⁵².

80. În al treilea rând, în măsura în care se afirmă că obiectivul reglementării este captura ca scop în sine, o soluție alternativă ar putea fi un program de capturare (mult mai limitat), inelarea științifică și eliberarea în natură. Malta însăși recunoaște că această soluție tratează elementul capturării din dublul obiectiv al reglementării, însă o respinge, întrucât „capturarea, inelarea și eliberarea în natură” nu tratează în mod simultan și elementul păstrării păsărilor⁵³. Cu toate acestea, astfel cum am arătat, nu încape îndoială că elementul păstrării păsărilor poate fi soluționat în mod satisfăcător prin intermediul unei program de creștere în captivitate⁵⁴.

81. În al patrulea rând, Curtea nu dispune de suficiente elemente care să indice că respectiva „capturare, inelare și eliberare în natură” nu ar fi o soluție alternativă satisfăcătoare. Din punct de vedere obiectiv, pare plauzibil să se considere că „capturarea, inelarea și eliberarea în natură” a unui număr mult mai restrâns de păsări în scopuri strict științifice ar permite vânătorilor să continue să beneficieze de satisfacția oferită de exercitarea abilităților lor în capturarea păsărilor, reducând totodată în mod semnificativ impactul negativ asupra conservării păsărilor. Faptul că vânătorii nu ar mai beneficia de actualul stimulent financiar care rezultă, în special, din revânzarea exemplarelor capturate este nesemnificativ. În observațiile sale scrise, Malta a explicat că, în prezent, fiecare pasăre prinsă trebuie să fie deja inelată. În acest context, pare plauzibil să se considere că competențele necesare pentru efectuarea inelării științifice ar putea fi transmise, prin urmare, vânătorilor de cinteze. Subliniem însă că, în opinia noastră, utilizarea plaselor tradiționale de tip „clap-nets” nu ar putea fi inclusă într-o astfel de măsură⁵⁵.

51 Hotărârea din 10 septembrie 2009 (C-76/08, EU:C:2009:535). În acest caz, soluția alternativă identificată de Comisie oferă astfel de posibilități limitate de a desfășura activitatea vizată (vânătoare) cu privire la care Curtea a statuat că ar putea „rupe echilibrul urmărit de directivă dintre protecția speciilor și anumite activități distractive”. Cu toate acestea, în prezenta cauză, este evident că deținerea păsărilor se poate realiza cu succes prin intermediul unui program de creștere în captivitate la scară suficientă.

52 A se vedea Hotărârea din 16 octombrie 2003, Ligue pour la protection des oiseaux și alții (C-182/02, EU:C:2003:558, punctul 16), Hotărârea din 9 iunie 2005, Comisia/Spania (C-135/04, EU:C:2005:374, punctul 19), și Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Malta (C-76/08, EU:C:2009:535, punctul 50).

53 A se vedea memorandumul tehnic, partea B, p. 3. Poziția Maltei a fost reiterată de reprezentantul Maltei în cadrul ședinței.

54 A se vedea punctul 73 de mai sus.

55 A se vedea punctul 38 de mai sus; a se vedea următorul punct 102 și nota de subsol 72 de mai jos.

82. O altă soluție alternativă ar putea fi, eventual, capturarea vie limitată (prin utilizarea altor metode) a speciilor de păsări enumerate în anexa II la Directiva privind păsările sălbatice, și anume păsările care pot fi vâdate în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 7 din această directivă. În această privință, ne vom limita la a observa că testul prin care se stabilește dacă există o soluție alternativă trebuie să se bazeze pe criterii obiective, explicite⁵⁶, că în fața Curții nu a fost adusă nicio dovadă în sensul că capturarea permisă în condiții monitorizate în mod strict nu reprezintă o soluție alternativă⁵⁷ și că nu interpretăm Hotărârea Comisia/Finlanda în sensul că susține poziția Maltei potrivit căreia capturarea vie trebuie să se refere la cinteze⁵⁸.

83. În sfârșit, nu găsim nicio justificare pentru ipoteza că doar o soluție care *nu* este privită ca un dezavantaj de actuala comunitate de vânători ar putea fi considerată drept soluție alternativă în sensul articolului 9 alineatul (1) din Directiva privind păsările sălbatice. Dimpotrivă, din jurisprudența constantă reiese clar că existența unor „obiceiuri inveterate” nu justifică, în sine, recurgerea la derogarea prevăzută la articolul 9 alineatul (1)⁵⁹.

84. Concluzionăm că Malta nu a dovedit că nu există nicio altă soluție și că ar trebui admis primul motiv invocat de Comisie.

Al treilea motiv: „utilizare judicioasă”

85. Comisia susține că derogarea aplicată de Malta nu se încadrează în noțiunea „utilizare judicioasă”, în sensul articolului 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind păsările sălbatice.

86. Oxford Dictionary⁶⁰ definește termenul „judicious” ca „having, showing or done with good judgement or sense, careful and sensible” (care are, dovedește sau care este făcut cu judecată sau cu bun simț, atent, chibzuit). Langenscheidt⁶¹ oferă o definiție similară noțiunii „vernünftig”, utilizată în versiunea în limba germană a Directivei privind păsările sălbatice. În multe versiuni lingvistice, termenul echivalent pentru „utilizare” în sintagma „utilizare judicioasă” are o conotație de exploatare⁶². Cu toate acestea, în Ghidul privind vânatoarea, Comisia observă (în mod întemeiat, în opinia noastră) că „orice conotație de exploatare a termenului «utilizare» trebuie să fie echilibrată de conotațiile de responsabilitate, moderație și judecată corectă implicate de atributul «judicioasă»”⁶³.

87. Pe de altă parte, este evident că, deși articolul 9 alineatul (1) literele (a) și (b) identifică *situațiile specifice* (și, am spune noi, evidente) în care ar fi adecvată o derogare de la interdicțiile de altfel stricte privind uciderea sau capturarea păsărilor sălbatice, articolul 9 alineatul (1) litera (c) este formulat într-un mod mai puțin prescriptiv și are ca scop să autorizeze „capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase”. Ar putea exista tentația de a se încerca extinderea sensului acestei sintagme și considerarea acesteia drept o „clauză de eludare” convenabilă. Apreciem că nu există niciun motiv

56 A se vedea punctele 66-69 de mai sus.

57 Cu toate acestea, ar trebui de asemenea subliniat că niciun element prezentat Curții nu indică faptul că vreuna din aceste specii există în realitate în Malta în număr suficient pentru ca o astfel de derogare privind vânatoarea să fie permisă în temeiul Directivei privind păsările sălbatice.

58 A se vedea Hotărârea din 15 decembrie 2005 (C-344/03, EU:C:2005:770, punctul 44). În această cauză, Curtea a statuat că vânatoarea păsărilor enumerate în anexa II ca substituit pentru vânatoarea altor păsări enumerate în anexa II ar risca să lipsească de conținut, cel puțin parțial, articolul 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind păsările sălbatice. Este evident că respectiva cauză a fost analizată din perspectiva situației de fapt concrete prezentate și că nu este relevantă în contextul de față.

59 Hotărârea din 12 decembrie 1996, LRBPO și AVES (C-10/96, EU:C:1996:504, punctul 21). În general, un stat membru nu poate invoca opoziția manifestată de populația locală pentru a justifica nerespectarea obligațiilor care rezultă din normele dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 2010, Comisia/Italia (C-297/08, EU:C:2010:115, punctele 81-85).

60 A se vedea <https://en.oxforddictionaries.com/>

61 A se vedea <https://de.langenscheidt.com/>

62 A se vedea următoarele versiuni lingvistice: SK: využívanie, PL: wykorzystywanie, NL: gebruik, FR: exploitation, ES: explotación, DE: Nutzung, CZ: využívání, RO: utilizări.

63 A se vedea punctul 3.5.25.

întemeiat pentru ca litera (c) să fie interpretată în mod diferit de litera (a) sau (b) și că, prin urmare, trebuie să se reziste la o astfel de tentație. Nu este posibil ca intenția legiuitorului Uniunii să fi fost ca orice practică existentă să poată fi etichetată în mod convenabil drept „capturare, păstrare sau alte utilizări judicioase”, întrucât acest fapt ar submina întregul scop al Directivei privind păsările sălbatice.

88. Uneori, „prin natura și întinderea sa, un astfel de regim [derogatoriu] este incompatibil cu obiectivele de protecție vizate prin directivă”⁶⁴. Rezultă de aici că nu toate măsurile pe care un stat membru ar putea dori să le autorizeze trebuie neapărat incluse în categoria „capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase” și încadrate, astfel, în derogarea prevăzută la articolul 9 alineatul (1) litera (c).

89. Am făcut deja referire la anumite aspecte din jurisprudența Curții cu privire la interpretarea derogării de la articolul 9 alineatul (1). Este oportun să continuăm acum acest raționament.

90. În primul rând, astfel cum Curtea a statuat încă din 1987, „capturarea și comercializarea păsărilor [...] în vederea păstrării acestora pentru folosirea ca momeală vie sau în scopuri recreative în târguri și piețe poate constitui o utilizare judicioasă autorizată prin articolul 9 alineatul (1) litera (c)”⁶⁵ (aceasta nu a explicat însă motivul pentru care consideră acest lucru). În cauze ulterioare, Curtea a admis de asemenea, fără o analiză suplimentară, fie implicit⁶⁶, fie explicit, că „vânătoarea de păsări sălbatice în scopuri recreative în perioadele menționate la articolul 7 alineatul (4) din directivă”⁶⁷ sau capturarea în scopuri recreative, precum cea destinată să permită crescătorilor de păsări să își mărească efectivul de păsări și pentru evitarea problemelor de consangvinitate în creșterea păsărilor pentru scopuri recreative⁶⁸, poate constitui de asemenea o utilizare judicioasă în sensul articolului 9 alineatul (1) litera (c).

91. În al doilea rând, potrivit unei jurisprudențe constante, autoritățile competente pot autoriza numai capturarea numărului de păsări „necesar în mod obiectiv” pentru atingerea obiectivului dorit, existând o cerință imperativă de a se respecta limita maximă a „numărului mic” de păsări, menționat în mod expres la articolul 9 alineatul (1) litera (c)⁶⁹.

92. În al treilea rând, în două cauze privind păsările enumerate în anexa II, Curtea a constatat că derogările prevăzute la articolul 9 din directivă pot fi acordate doar dacă se asigură că populația speciilor în cauză este menținută la un nivel satisfăcător. În cazul în care această condiție nu este îndeplinită, vânătoarea de păsări nu poate fi, în niciun caz, considerată judicioasă și, prin urmare, acceptabilă în sensul considerentului (11) al Directivei privind păsările sălbatice⁷⁰. Această jurisprudență este *a fortiori* relevantă în contextul de față, care implică păsările care nu sunt enumerate în anexa II.

64 A se vedea Hotărârea din 12 iulie 2007, Comisia/Austria (C-507/04, EU:C:2007:427, punctul 187).

65 A se vedea Hotărârea din 8 iulie 1987, Comisia/Italia (262/85, EU:C:1987:340, punctul 38).

66 A se vedea Hotărârea din 7 martie 1996, Associazione Italiana per il WWF și alții (C-118/94, EU:C:1996:86), în care Curtea, fără o analiză suplimentară, pare să fi acceptat implicit că un stat membru ar putea beneficia de derogarea prevăzută la articolul 9 pentru a autoriza vânătoarea păsărilor enumerate în anexa II, precum și a păsărilor care nu sunt menționate de această anexă, cu condiția ca legislația națională să definească derogarea într-un mod suficient de detaliat. Ceea ce Curtea a statuat de fapt a fost că „Articolul 9 [...] trebuie interpretat în sensul că autorizează statele membre să deroge de la interdicția generală privind vânarea speciilor protejate [...] doar prin intermediul unor măsuri care menționează suficient de detaliat factorii menționați la articolul 9 alineatele (1) și (2)” (sublinierea noastră).

67 A se vedea Hotărârea din 16 octombrie 2003, Ligue pour la protection des oiseaux și alții (C-182/02, EU:C:2003:558, punctul 10), în care Curtea s-a bazat pe o coroborare a argumentelor formulate în Hotărârea Comisia/Belgia (a se vedea Hotărârea din 8 iulie 1987, 247/85, EU:C:1987:339, cauză paralelă cu Hotărârea din 8 iulie 1987, Comisia/Italia, 262/85, EU:C:1987:340 – modul de redactare a acestor două hotărâri nu este identic, dar raționamentul este, în linii mari, similar), în Hotărârea Associazione Italiane per il WWF și alții [Hotărârea din 7 martie 1996 (C-118/94, EU:C:1996:86)] și în Hotărârea Comisia/Italia (Hotărârea din 8 iulie 1987, 262/85, EU:C:1987:340), considerându-le drept autoritate „clară”. Mărturisim că, în opinia noastră, acest element al hotărârii nu este în totalitate ușor de urmărit.

68 Hotărârea din 12 decembrie 1996, LRBPO și AVES (C-10/96, EU:C:1996:504, punctul 22).

69 Hotărârea din 12 decembrie 1996, LRBPO și AVES (C-10/96, EU:C:1996:504, punctul 26).

70 A se vedea Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții (C-60/05, EU:C:2006:378, punctul 32), și Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Malta (C-76/08, EU:C:2009:535, punctul 59).

93. În al patrulea rând, începând cu anul 1987, Curtea a precizat de asemenea că, *dacă* „nu există nicio garanție că capturarea anumitor specii de păsări va fi limitată strict la minimum [...] sau că mijloacele, sistemele sau metodele de capturare nu sunt utilizate pe scară largă, neselective sau capabile a produce dispariția pe plan local a unei specii”, „elementele esențiale” de la articolul 9 nu sunt îndeplinite⁷¹.

94. În sfârșit, subliniem că toate cauzele pe care le-am analizat vizau perioade anterioare intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, care pune accentul pe un „nivel înalt” de protecție a mediului – un principiu preluat în articolul 37 din cartă, care acum are statutul de drept primar. Prezenta cauză trebuie soluționată însă în acest (nou) cadru.

95. Aplicarea acestei jurisprudențe în cazul legislației Maltei ne conduce la concluzia că aceasta din urmă este în mod vădit ireconciliabilă cu condiția de „utilizare judicioasă”.

96. În cadrul argumentului potrivit căruia limita de capturare sezonieră totală de 27 500 de cinteze ar fi o „utilizare judicioasă”, Malta coroborează două obiective. În măsura în care obiectivul constă, astfel cum precizează însăși legislația, „exclusiv” în achiziționarea cintezelor pentru ținerea lor în captivitate, și anume, ca păsări cântătoare, inclusiv pentru utilizare în cadrul târgurilor și al expozițiilor, pentru reproducere și/sau pentru folosirea acestora ca momelă vie”, *această utilizare* poate fi asigurată – astfel cum am arătat în cadrul examinării primului motiv – prin intermediul unui program de creștere în captivitate, care constituie o altă soluție satisfăcătoare.

97. Este cert că numărul total estimat de cinteze crescute în captivitate se situează deja în prezent undeva între 20 000 și 40 000. Având în vedere mortalitatea naturală a păsărilor ținute în captivitate, un anumit număr de păsări trebuie să fie achiziționat în mod continuu în vederea susținerii populației respective, fie prin capturare, fie prin promovarea unui program de creștere în captivitate la scară suficient de largă. Nu este necesară o perspicacitate ieșită din comun pentru a observa că, odată cu trecerea timpului, necesitatea de a soluționa problema menținerii numărului dorit de păsări în captivitate ar deveni mai acută.

98. Totuși, niciunul dintre elementele anterioare nu justifică, în sine, reluarea autorizării activității de capturare a cintezelor în condițiile în care promovarea unui program de creștere în captivitate pe scară largă ar contribui în mod satisfăcător la susținerea tradiției pe care legislația malteză pare să urmărească să o protejeze, și anume păstrarea cintezelor în diverse scopuri recreative. În pofida acestui fapt evident, Malta a declarat că programul național de creștere în captivitate instituit în conformitate cu Actul de aderare a fost un eșec și că a întrerupt acest program începând cu 2009.

99. De asemenea, pare neplauzibilă în sine ipoteza că este necesar să *se adauge anual 27 500 de cinteze la acest „stoc”* pentru a înlocui cintezele care au murit în cursul anului și pentru a satisface cererea de noi cinteze păstrate în captivitate în scopuri recreative. Această declarație este valabilă indiferent dacă cintezele suplimentare sunt obținute prin intermediul unui program de creștere în captivitate sau prin intermediul capturării. Ne abținem de la orice sugestie cu privire la soarta cintezelor capturate care nu sunt, de fapt, necesare în scopurile exclusive identificate în legislația de autorizare a capturării acestora.

100. În măsura în care obiectivul constă în *capturare, precum și în păstrare*, subliniem că niciun element din documentele aflate la dispoziția Curții nu explică de ce „utilizarea judicioasă” – în sensul de necesară în mod obiectiv – permite *capturarea* numărului de exemplare specificat ca limită de capturare sezonieră totală (27 500 de cinteze), având în vedere că legislația identifică de asemenea, ca *utilizare ulterioară exclusivă* a cintezelor capturate, o utilizare pentru care este foarte îndoielnic ca atât de multe cinteze să fie, de fapt, necesare anual și pentru care există, în plus, o altă soluție satisfăcătoare. În calitate de stat membru care dorește să se prevaleze de derogarea prevăzută la

71 Hotărârea din 8 iulie 1987, Comisia/Italia (262/85, EU:C:1987:340, punctul 39).

articolul 9 alineatul (1) din Directiva privind păsările sălbatice, Maltei îi revine sarcina să susțină în mod temeinic invocarea acestei dispoziții. Ea trebuie să procedeze astfel în contextul în care, în prezent, principiul de bază este acela că trebuie să existe un nivel ridicat de protecție a mediului. Considerăm că Malta nu și-a îndeplinit această sarcină.

101. Există încă o problemă care trebuie menționată.

102. Dacă scopul urmărit este capturarea păsărilor vii, este probabil să fie necesară utilizarea unui anumit tip de plasă. Este adevărat că articolul 9 permite o derogare de la articolul 8 alineatul (1) din directivă și, prin urmare, de la interdicția absolută în mod normal de a utiliza plasele menționate la litera (a) din anexa IV⁷². Cu toate acestea, metodele efective de capturare autorizate de legislația malteză implică utilizarea plaselor de tip „clap-nets”. Am descris aceste plase în prezentele concluzii, anterior⁷³. *Prima facie*, se pare că aceste plase constituie o metodă de capturare care este atât utilizată pe scară largă, cât și neselectivă. În măsura în care cintezele tind să zboare în stoluri, este posibil ca un număr semnificativ de cinteze să fie capturate în mod simultan⁷⁴. Chiar și în cazul în care cintezele în „surplus” sunt eliberate imediat, astfel cum susține Malta, acest lucru nu pare a fi suficient pentru a concluziona că metoda de capturare utilizată încetează să mai fie „pe scară largă” sau „neselectivă”. Este de asemenea plauzibil ca cel puțin unele dintre acestea să sufere de stres în urma experienței și să nu supraviețuiască⁷⁵. În aceste condiții, avem îndoieli serioase că Malta poate demonstra că populațiile din cele șapte specii de cinteze pot fi menținute la un nivel satisfăcător, astfel cum impune jurisprudența. Există inclusiv riscul, a cărui amploare nu încercăm să o evaluăm, ca utilizarea unor astfel de plase de către 4 000 de titulari de licențe în cursul unui sezon de vânatoare de 73 de zile să poată fi, eventual, „de natură să determine dispariția pe plan local a unei specii”.

103. Elementele prezentate Curții de Malta nu încearcă în niciun fel să abordeze vreunul dintre aceste aspecte: se insistă, în schimb, pe faptul că utilizarea plaselor cunoscute de tip „clap-nets” este „tradițională”. Se pierde însă din vedere esențialul. Dacă utilizarea plaselor de tip „clap-nets” produce un astfel de rezultat – și este sarcina Maltei să demonstreze că *nu* acesta este cazul –, „elementele esențiale” prevăzute la articolul 9 nu sunt îndeplinite (a se vedea Hotărârea Comisia/Italia⁷⁶). Am menționa, în plus, că, dintr-o perspectivă pur lingvistică, avem de asemenea dificultăți în a înțelege modul în care utilizarea unei metode de capturare care era atât utilizată pe scară largă, cât și neselectivă ar putea intra în sfera de aplicare a noțiunii „utilizare judicioasă”.

Considerații finale

104. Am dori să încheiem prin a evidenția două probleme care reies din analiza generală a motivelor invocate în prezenta cauză și care sunt relevante pentru alte aspecte ale articolului 9 alineatul (1) litera (c) și să facem apoi o ultimă observație.

105. În primul rând, avem îndoieli serioase cu privire la credibilitatea metodologiei utilizate de Malta pentru a stabili populația de referință în vederea stabilirii „numărului mic”. Observăm că, în loc să aplice un sistem de monitorizare sistematică, Malta și-a întemeiat calculele pe un singur studiu realizat în 2007⁷⁷, care a avut la bază un eșantion foarte limitat (112) de inele recuperate. Prin urmare,

72 Anexa IV enumeră mijloacele, sistemele sau metodele „folosite pentru capturarea sau omorârea pe scară largă sau neselectivă a păsărilor sau care pot produce dispariția pe plan local a unei specii”.

73 A se vedea punctul 38 de mai sus.

74 A se vedea în acest sens un studiu științific efectuat de Raine, A. F., „The international impact of hunting and trapping in the Maltese islands”, mai 2007, p. 22.

75 Potrivit cercetărilor științifice, capturarea și captivitatea pot cauza păsărilor o anumită formă de stres cronic și că păsările pot resimți efectele acestor factori de stres chiar după ce sunt retrimise rapid în habitatul lor natural. A se vedea în acest sens Dickens, M., Delehanty, D., și Romero, L., „Stress and translocation: alterations in the stress physiology of translocated birds” în *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 276, 2009, 2051-2056; disponibil la următoarea adresă: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2677253/>

76 Hotărârea din 8 iulie 1987, Comisia/Italia (262/85, EU:C:1987:340, punctul 39).

77 A se vedea Raine, A. F., „The international impact of hunting and trapping in the Maltese islands”, mai 2007.

a fost utilizat un număr foarte limitat de inele recuperate în Malta de la păsări din cele șapte specii provenind din alte state membre pentru a calcula, ca grup de referință pentru stabilirea limitei de capturare sezoniere totale⁷⁸, populațiile reproducătoare din fiecare specie în statele membre respective (de ordinul a milioane de păsări în unele cazuri), fără nicio altă dovadă care să ateste măsura în care aceste populații migrează într-adevăr în Malta. Cu greu se poate considera această metodă drept o abordare științifică solidă pentru evaluarea impactului pe care autorizarea capturării vii în Malta ar putea sau nu ar putea să îl aibă asupra ansamblului acestor populații sau asupra subpopulației de păsări migratoare în Malta ori pentru concilierea acestei abordări cu principiul precauției⁷⁹.

106. În al doilea rând, amintim că articolul 9 alineatul (1) litera (c) permite statelor membre să autorizeze capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase ale „anumitor păsări” în „număr mic” și „în condiții strict controlate”. Aspectul dacă sunt îndeplinite aceste condiții suplimentare esențiale – care țin de proporționalitatea derogării – depășește sfera prezentelor concluzii. Este suficient să menționăm că avem îndoieli serioase cu privire la aspectul dacă măsurile contestate (având în vedere în special caracteristicile pe care le-am evidențiat la punctul 38 de mai sus) îndeplinesc aceste cerințe suplimentare și dacă acestea sunt proporționale. În orice caz, am concluzionat deja că primul și cel de al treilea motiv invocate de Comisie trebuie admise. În cazul în care Curtea achiesează la această analiză, nu va fi necesară o analiză faptică detaliată cu privire la proporționalitatea măsurii contestate.

107. În sfârșit, în cadrul prezentei proceduri, s-a insistat pe aspectele tradiționale ale capturării cintezelor, precum și pe necesitatea de a respecta practicile tradiționale. În concluzie, ar putea fi util să se ofere un exemplu ipotetic care să illustreze că diversitatea culturală și respectarea cerințelor care decurg din dreptul Uniunii pot coexista, fără a fi divergente.

108. Să presupunem că într-o țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană există o tradiție locală adânc înrădăcinată ca fiecare tânără, în duminica cea mai apropiată de împlinirea vârstei de 18 ani, să participe la liturghie purtând un colier confecționat din penele unei anumite păsări. Este nevoie de șase păsări pentru a obține penele pentru confecționarea unui colier. Înainte de aderarea la Uniunea Europeană, această practică nu era interzisă prin lege. După aderare, păsările sunt în principiu protejate conform Directivei privind păsările sălbatice. Noul stat membru poate obține o derogare în temeiul articolului 9 alineatul (1), clasificându-și practicile tradiționale drept o „utilizare judicioasă”, pentru a autoriza menținerea situației actuale pe termen nelimitat?

109. În primul rând, este evident că, în termeni generali, există o alternativă satisfăcătoare. Colierul tradițional din pene se poate transmite de la o tânără la alta, în loc să se confecționeze un nou colier pentru fiecare tânără de 18 ani. În al doilea rând, este posibil ca, în cazul în care colierele din pene sunt transmise în acest mod, acestea să se deterioreze cu trecerea timpului și, ocazional, să trebuiască să fie înlocuite. *Ar fi* posibilă invocarea derogării prevăzute la articolul 9 alineatul (1) litera (c) pentru a captura ocazional un număr mic de păsări pentru înlocuirea colierului din pene.

110. Prin faptul că sugerăm că primul și al treilea motiv sunt întemeiate nu propunem o soluție care să ignore pur și simplu tradițiile și diversitatea culturală în cadrul Uniunii Europene. În măsura în care populația din Malta dorește să păstreze cintezele cântătoare în captivitate, această dorință poate fi satisfăcută prin intermediul soluției alternative constând într-un program de creștere în captivitate. În măsura în care vânătorii de păsări din Malta doresc să își exerseze și să își testeze abilitățile de vânători, aceștia pot obține autorizația de a captura un număr mic de păsări individuale prin *metode care să nu implice utilizarea plaselor de tip „clap-nets”*, respectând cu strictețe cele mai bune practici

⁷⁸ Anexa II la Avizul juridic 253 din 2014 stabilește sarcina ministrului de a „stabili limita globală de capturare într-un procent mai mic de 1 % din mortalitatea anuală totală a populației de referință din fiecare specie de pe teritoriul Uniunii Europene, pe baza celor mai recente date științifice disponibile rezultate în urma recuperării inelelor” (sublinierea noastră; a se vedea punctul 27 de mai sus).

⁷⁹ În conformitate cu articolul 191 alineatul (2) TFUE, politica Uniunii în domeniul mediului „urmărește un nivel ridicat de protecție” și se bazează pe principiul precauției.

ornitologice, iar păsările astfel capturate pot fi inelate și apoi eliberate din nou cu grijă în natură. Dacă tradițiile evoluează, nu există niciun conflict insurmontabil. Cu toate acestea, suntem pe deplin convinși că, în regimul actual, Malta nu își respectă obligațiile care îi revin în temeiul dreptului Uniunii.

Concluzie

111. În lumina tuturor considerațiilor care precedă, apreciem că primul și al treilea motiv invocate de Comisie trebuie să fie admise. Rezultă că, indiferent de concluzia privind al doilea, al patrulea și al cincilea motiv, în opinia noastră, Curtea ar trebui:

- 1) să constate că prin introducerea, în scopul capturării vii a șapte specii de cinteze, a unei derogări care nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, Republica Malta nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 5 literele (a) și (e) și al articolului 8 alineatul (1) coroborate cu litera (a) din anexa IV la directiva menționată;
- 2) să oblige Malta la plata cheltuielilor de judecată.